

TEATER OM LIV OG DØD

Foto: Lars Kjær Dideriksen og Klaus Rubin

Pædagoguddannelsen Peter Sabroe har de seneste to år gennemført fem Working Lab Greenland-projekter i Grønland. Målet er at tackle sociale problemer hos børn og unge ved at uddanne lokale ressourcepersoner igennem debatteater, forumteater og socialpædagogik

Hun er rasende på verden. På alle. I afmagt kaster hun sig frem. Et reb, der er gjort fast i en krog i loftet, trækker hende tilbage og forhindrer hende i at lande i hovedet på publikum. Hendes råb formår at overdele de massive toner fra den grønlandske rock-musik, der buldrer ud. Billederne på skærmen bag hende vælter frem som et hvirvlende kalejdoskop og bombarderer publikum.

Billeder af det moderne Grønland, der møder det gamle Grønland. Bygderne kontra byernes boligblokke. Hundeslæder i kontrast til snescootere. Hendes venner prøver at hjælpe hende og trøste hende. Men hun stoler ikke på nogen.

Scenen rammer hårdt. I mørket begynder flere publikummer at tørre sig under øjnene. Reaktionen rører, at dramaet efterlader et indtryk. Dette er ikke bare underholdning. Der er noget på spil. Og dem, der står på scenen, er ikke skuespillere.

IMMAQA

Tre dage tidligere. Det store røde Air Greenland-fly glider ned igennem dalen ind til Kangerlussuaq (Søndre Strømfjord). Uden for vinduet glider grå bjerge tæt forbi med en sparsom vegeta-

tion, der nærmest ligner rustpletter. Først da flyet er lige over landingsbanen, begynder de første veje at blive synlige i landskabet. Det bliver tydeligt, at dette er et meget andet samfund, end det vi kender i Danmark. Al transport mellem byerne foregår med fly eller båd, og naturens luner bestemmer, om fartøjerne kan komme frem.

Passagererne fra dagens fly fra Danmark fylder cafeteriet i den lille lufthavn. Mange kender tydeligvis hinanden. Det er transit-stedet – flaskehalsen om man vil – til alle de små samfund langs kysten på verdens største ø. Igen bliver det tydeligt, at naturen har meget, hvis ikke mest, at sige. Dens præmisser skal regnes med i alt, hvad den rejsende skal foretage sig fra nu af.

"Immaqa. Det betyder 'måske, måske ikke'. Om dagens plan overholdes, afhænger helt af vejret. Om der skal fanges sæler eller om der er rensdyr i nærheden, der skydes," fortæller Klaus Rubin.

Han og tre andre lektorer – Gert Søndergaard Madsen, Ole Bjørn Rasmussen og Lars Ole Gotfredsen – fra Pædagoguddannelsen Peter Sabroe er netop landet. Det er femte gang, at de er i

På overfladen ligner Working Lab Greenland et teaterprojekt. Men det er et pædagogisk redskab, hvor man bruger drama, teater og socialpædagogiske metoder til at få folk til at snakke sammen om fx udsatte børn og unge.

“

VI HAR LAVET EN FORESTILLING, DER GIVER SAMFUNDET MULIGHED FOR AT SE SIG SELV I ØJNENE. SPØRGSMÅLET ER, OM SAMFUNDET TØR SE SIG SELV I ØJNENE
- KLAUS RUBIN

Grønland som led i projektet Working Lab Greenland. Også de møder kendte ansigter i cafeteriet. Nogle af dem skal videre samme vej til Maniitsoq (Sukkertoppen) og deltage i projektet sammen med de fire undervisere. Turen fortsætter i det brummende Dash-7 propelfly og lander senere i den endnu mindre lufthavn lige syd for polarcirklen. Den indtil videre sidste omgang af Working Lab Greenland kan tage sin begyndelse.

NYE REDSKABER

Working Lab Greenland begyndte i Danmark i foråret 2010 som et samarbejde mellem Pædagoguddannelsen Peter Sabroe og Socialpædagogisk Seminarium i Ilulissat. Projektet er en udløber af UBU-uddannelsen (Udsatte Børn & Unge), som de to parter har skabt sammen. Fra UBU blev syv ressourcepersoner udvalgt til at deltage i Working Lab Greenland. De fik her nye redskaber til at arbejde med udsatte børn og unge. Som udgangspunkt er der to personer i hver af de byer, hvor Working Lab Greenland har været.

Karo Thomsen Fleischer, der er leder ved Kompetenceudviklingscenteret ved Socialpædagogisk Seminarium i Ilulissat og involveret i projektet, mener, at der allerede eksisterer megen viden om de sociale problemer i Grønland.

"Men vi skal videre og finde ud af, hvordan vi undgår, at én person mere forsøger at begå selvmord. Det her er en metode til at gøre det med," siger hun.

TEATER SOM PÆDAGOGISK METODE

"Working Lab Greenland er en pædagogisk metode, der er skabt til at starte en debat i lokalsamfundet omkring sociale problemer. De grønlandske socialarbejdere og pædagoger, som er med i projektet, skal være lokale ressourcer og rollemodeller. De har en særlig indsigt i det grønlandske velfærdssystem og de pædagogiske metoder, der kan bruges til udsatte børn og unge," siger Klaus Rubin.

På overfladen kan Working Lab Greenland ligne et teaterprojekt. Men det er i realiteten et pædagogisk redskab, hvor man kigger teatret over skulderen og bruger drama, teater og socialpædagogiske metoder til at få folk til at snakke sammen om fx udsatte børn og unge. Konceptet går ud på at involvere publikum og provokere tilskuerne til at tage aktiv del i det, der forgår på scenen. Det dramatiske indhold er udgangspunkt for den diskus-

sion, der følger efter selve forestillingen. Målet er, at de sociale problemer og tabuer bliver diskuteret, og at diskussionen fortsætter længe efter.

"Vi har lavet en forestilling, der giver samfundet mulighed for at se sig selv i øjnene. Spørgsmålet er, om samfundet tør se sig selv i øjnene," siger Klaus Rubin.

NÅR TÅRENE KOMMER

Efter de første dages forberedelse er det 'showtime' for projektets forestilling. Folk fra byen begynder at finde plads på stole-rækkerne. Teenagere, forældre og pensionister. En lokal sangerinde spiller et nummer på klaver, og derefter byder viceborgmesteren velkommen. De næste 30-40 minutter er det lige på og hårdt.

De syv ressourcepersoner spiller scener om hustruvold og misbrug. Ved hjælp af antydningens kunst fremføres optakten til en historie om incest som skyggespil bag skærmen. Isbjerge og kraftfuld cellomusik fremhæver alvoren. En scene om tvangs-fjernelse af et barn oplever vi igennem de fortvivlede forældre. Scenen ender med et brev fra den unge, som nu er kommet videre med sit liv i den rigtige retning. Det er ikke kun sørgelige historier. Brevet, der bruges, er ægte og tilhører en af ressourcepersonerne, der har fået det af et barn engang. Publikum er rørt. Teatrets virkemidler får budskabet til at flyve direkte ind under radaren.

"Projektets ressourcepersoner har ikke stået på en scene foran så mange mennesker før. De giver rigtig meget af sig selv. Det har været en lang vej for dem at nå frem til det, de kan nu på en scene. Men jeg synes, det er lykkedes for dem i helt overvældende grad," siger Lars Ole Gotfredsen.

Ole Bjørn Rasmussen mener, at det bl.a. skyldes, at grønlanderne har oplevet et hurtigt spring fra urmenneske til moderne samfund.

"De har let ved at finde det nærværende frem til deres roller og i det hele taget bruge kroppen til at fortælle historier. Det falder helt i tråd med de æstetiske læreprocesser," siger han.

PÅ SCENEN MED PUBLIKUM

Teaterdelen af aftenens arrangement rundes af med en scene, hvor to unge piger sidder og sniffer lightergas, mens deres forældre er til banko. Flere voksne går forbi, men når de prøver at sige noget til pigerne, råber de bare af dem.

Fjorden ved Maniitsoq (Sukkertoppen).

Klaus Rubin, lektor ved Pædagoguddannelsen Peter Sabroe, instruerer ressourcpersonerne Rigmor Villadsen (tv) og Rakel Andersen (th) før forestillingen i Maniitsoq (Sukkertoppen).

En af ressourcpersonerne, Emilie Siegstad, skal styre slagets gang her. Hun stopper scenen og spørger publikum, hvad de vil gøre ved det, der sker og inviterer dem på scenen. Her bliver teatret til såkaldt 'forumteater'. Der går nogle øjeblikke, før en mand går ned på scenen lidt genert. Han prøver at snakke med de to piger. Derefter kommer en kvinde ned og giver sit bud. Emilie går derefter ud blandt publikum med sin mikrofon og spørger flere. Konfrontationen er ikke til at komme udenom.

KONFRONTATION PÅ GULVET

Efter forumteatret kaldes hele publikummet på scenegulvet. Det er tid til '4 hjørner-ovelsen'. Deltagerne stilles over for fire svar til én problemstilling, og de skal derefter stille sig i ét af fire hjørner på scenen, alt efter hvad de synes. Publikum spørges derefter, hvorfor de står, hvor de gør. Efter en pause er der sandwiches og borddiskussioner, som faciliteres af ressourcpersonerne. Aftenen rundes af med en paneldebat, hvor viceborgmesteren, den lokale politichef, en familierapeut og den pædagogiske leder af det lokale børnehjem diskuterer med publikum. Og diskuteret bliver der.

"Debatterne har i alle byer kastet noget godt af sig. Både gode idéer og ny viden. For eksempel var der en by, hvor nogle

socialarbejdere ikke vidste, at de havde indberetningspligt, når de så børn med problemer. Derefter arrangerede kommunen et kursus i det," fortæller Klaus Rubin.

SOM AT VENDE EN SUPERTANKER

"Maliina Abeldsen fra Naalakkersuisut For Sociale Anliggender sagde efter at have oplevet Working Lab Greenland i Ilulissat, at det er meget vigtigt for Grønland at arbejde fælles med disse problematikker. Men hun sagde også, at det er som at vende en supertanker," siger Klaus Rubin.

En lidt mindre skude - Working Lab Greenland - er dog søsat, og de fire lektorer, deres kolleger i Grønland og de syv ressourcpersoner har udstukket en kurs, som Klaus Rubin ikke er i tvivl om gør gavn:

"Hvis man ser på de omkostninger, der er forbundet med et barns tur igennem det offentlige sociale system, kan man sige, at hvis bare to-tre børn har fået et godt liv af indsatsen med Working Lab Greenland, så er projektet tjent hjem. Men det er ren økonomi. Og det her kan ikke gøres op i penge. For mig har det været fantastisk at få lov til at deltage i dette projekt, da jeg ved, at det har været med til at forandre noget i Grønland". ♦

VIA-EKSPORT AF DRAMA-PÆDAGOGISK KONCEPT

Working Lab Greenland-konceptet skal videreudvikles og bruges i andre lande, hvor VIA arbejder med pædagogik og uddannelse. Projektet har indtil videre levet af støtte fra flere fonde

Working Lab Greenland i Maniitsoq har været sikret økonomisk af Villum Kann Rasmussen Fonden, Velux Fonden, Isumaginninnermut Naalakkersuisoqarfik (Department for Sociale Anliggender) og Socialpædagogisk Seminarium i Ilulissat.

Nu skal der søges nye penge for at få det til at vokse. De syv ressourcpersoner skal give deres viden videre til andre, så der kan blive flere ressourcpersoner i andre byer, der kan få projektet til at slå rod der. Ikke mindst er det målet, at de fire lektorer fra Pædagoguddannelsen Peter Sabroe gør sig selv overflødige, så projektet kan køre videre uden deres direkte involvering.

"Konceptet er stærkt og gennemprøvet. Det har potentiale for VIA i andre lande," vurderer lektor Klaus Rubin.

Turen til Maniitsoq er dokumenteret på video, der bl.a. er blevet præsenteret for Socialministeriet i Sydafrika. De har planer om at uddanne 10.000 'child and youthcare workers' til pædagogisk arbejde efter dansk model i såkaldte "safeparks" for børn. Her skal de dramapædagogiske metoder fra Working Lab Greenland bruges. Desuden kan konceptet også tænkes ind i VIAs aktiviteter med pædagoguddannelse i Kina. ♦

Lars Kjær Dideriksen, lkd@viauc.dk, og Hanne Duus, hd@viauc.dk

LÆS MERE

- Uddannelsen Udsatte Børn & Unge og Working Lab Greenland, www.ubu.gl
- Socialpædagogisk Seminarium i Ilulissat, www.pi.sps.gl
- Pædagoguddannelsen Peter Sabroe udbyder 'Æstetisk Pædagogisk Efteruddannelse', 3i1, der arbejder med udtryk, musik og drama som pædagogisk værktøj, viauc.dk/petersabroe

SE VIDEO

- Præsentation af Working Lab Greenland (13 min.),
- Præsentation af konceptet på engelsk (8 min.)
- I løbet af foråret udarbejdes en længere video (30 min.).

Hanne Duus og Lars Kjær Dideriksen, journalister ved Pædagogisk-Socialfaglig Højskole, har lavet videoerne om projektet, som kan ses på youtube.com/viauc

